

בענין חיי שעה

1. תלמוד בבלי מסכת עבודה זרה דף כז עמוד ב

ספק חי ספק מת - אין מתרפאין מהן, ודאי מת - מתרפאין מהן. מת, האיכא חיי שעה! לחיי שעה לא חיישינן. ומנא תימרא דלחיי שעה לא חיישינן? דכתיב: 'אם אמרנו נבוא העיר והרעב בעיר ומתנו שם', והאיכא חיי שעה! אלא לאו לחיי שעה לא חיישינן.

2. מלכים ב' פרק ז'

(ג) וְאַרְבַּעָה אַנְשִׁים הָיוּ מְצַרְעִים פֶּתַח הַשָּׁעַר וַיֹּאמְרוּ אִישׁ אֶל רֵעֵהוּ מָה אֲנַחְנוּ יֹשְׁבִים פֹּה עַד מָתָנוּ: (ד) אִם אָמְרָנוּ נִבְּאָה הָעִיר וְהָרָעַב בְּעִיר וּמָתָנוּ שָׁם וְאִם יֹשְׁבָנוּ פֹּה וּמָתָנוּ וְעַתָּה לָכֵן וְנִפְלָה אֶל מַחְנֶה אֲרָם אִם יִמָּנֶה נִחְיָה וְאִם יִמָּתָנוּ וּמָתָנוּ: (ה) וַיִּקְוּמוּ בַּנֶּשֶׁף לִבְּאֹה אֶל מַחְנֶה אֲרָם וַיָּבֹאוּ עַד קֶצֶה מַחְנֶה אֲרָם וְהָנָה אֵין שָׁם אִישׁ:

3. רש"י מלכים ב פרק ז

וארבעה אנשים - גיחזי ובניו:

4. גמ' סנהדרין דף צ'

שלשה מלכים וארבעה הדיוטות אין להן חלק לעולם הבא שלשה מלכים ירבעם אחאב ומנשה ארבעה הדיוטות בלעם ודואג ואחיתופל וגיחזי

5. תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק י דף כט טור ב /ה"ב

גיחזי אדם גיבור בתורה היה אלא שהיו בו שלשה דברים עין צרה ופרוץ בערוה ולא היה מודה בתחיית המתים

6. שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ג סימן לו

בדבר אחד שהוא חולה בנקבים בלבו ובאופן כזה הוא מסוכן שלפי אומדנא דרופאים מומחים ימות בודאי בזמן קצר ורוצים לעשות ניתוח ולסתום את הנקבים בפלאסטיק, ואומרים הרופאים שאם יעלה הניתוח יפה אפשר שיחיה עוד חמש ועשר שנים אבל אפשר שע"י הניתוח ימות תיכף....

שו"ת אגרות משה חלק חו"מ ב סימן עד

ה. בענין סכון חיי שעה בשביל ספק חיי עולם, מי רשאי להחליט בזה, ואם תלוי ברצון החולה, והדין בחולה שאינו רוצה בניתוח שישאר ממנו בעל מום.

והנה בענין אם הדין שבגמ' ע"ז דף כ"ז ע"ב שמוותרין חיי שעה בשביל ספק חיי עולם הוי רשות או חיוב, כבר כתבתי כמו שהזכרת בתשובתי בסימן ל"ו בח"ג דאג"מ דיו"ד שהוא רשות בספק השקול אבל אם הרופא משער שיועיל הניתוח או שאר עניני רפואה הוא גם מחוייב....

וכשאין החולה רוצה לסכן חיי שעה בשביל ספק שיתרפא מהניתוח כשגם הרופאים מסתפקין, ודאי אין לחייב, אבל רשות להחולה ליכנס בספק חיי שעה, אבל דוקא בספק השקול אבל כשאיכא רוב לחד צד הנה כשהרוב מתרפאין וחיים מזה הוא גם מחוייב...

בענין חיי שעה

7. שו"ת אחיעזר חלק ב - יו"ד סימן טז ד"ה (ו) ובדבר

ובדבר השאלה אשר שאל מעכ"ת בחולה והרופאים המומחים אומרים כי בלא אפעראציאן /נתוח/ לא יחי' יותר משה חדשים וע"י נתוח אפשר שיחי' אך הנתוח מסוכן מאוד וקרוב יותר שימות מהרה לכאורה נראה מע"ז כ"ז דודאי מת מתרפאין דלחיי שעה לא חיישינן היכא דאפשר שיתרפא אף באופן רחוק כל שנתיאשו מרפואתו

8. שו"ת אגרות משה חלק יו"ד ג סימן לו

דהא בעצם תמוה איך שייך למילף מארבעה המצורעים שהיו גיחזי ושלשת בניו שגיחזי הוא אחד מארבעה הדיוטות שאין להם חלק לעוה"ב כדתנן בסנהדרין דף צ', וא"כ הרי מעשיו אינם ע"פ דרך התורה אלא על דעת רצון עצמו ואיך יליף מיניה ר' יוחנן לדיני התורה לומר שכן הוא גם דין התורה. ולכן צריך לומר דר' יוחנן אומר דדין התורה תלוי בזה בדעת האינשי דכיון שחזינן דלאינשי עדיף ספק חיות גמור מודאי חיי שעה, לכן אמרינן דמותר גם מדיני התורה ליכנס בספק הצלת חיים גמורים אף שמסכן בזה ודאי דחיי שעה שלכן לא חיישינן, וכיון שתלוי בדעת האינשי שפיר הוכיח הגמ' מגיחזי ושלשת בניו שעשו לדעת עצמן שהוא רק דעת האינשי ראה שכן מותר מדיני התורה.

9. נשמת אברהם

ומה נקרא חיי שעה ומה נקרא חיי עולם, עיין בדרכ"ת שמביא בשם הג"ר שלמה קלוגר בהגהות חכמת שלמה, שעמד על המחקר בזה כי לא נתפרש כמה הוא השיעור של חיי שעה. ואין לומר דאם סופו למות תוך שנה או שנתיים נמי יהא נחשב חיי שעה, דא"כ איך משכחת לה חיי עולם הרי סוף כל אדם למות ומה לי שנה אחת או שנים או מאה, סוף סוף לעולם לא יחיה, וא"כ יהיה נחשב הכל חיי שעה. ודוחק לומר דדוקא אם ימות מאותו חולי נחשב חיי שעה, דזה אינו, דמה לי מחולי זה או חולי אחר. וכתב מהא דקיי"ל דטריפה אינה חיה י"ב חודש מוכח דכל שאינו יכול לחיות מחמת חולי זה י"ב חודש וסופו למות מחולי זה בתוך י"ב חודש לא נחשב חיי שעה רק חיי עולם עכ"ל.

ומה יהיה הדין במקרים הנ"ל, אם החולה עצמו מתנגד לניתוח כזה שעלול לרפאותו, מכיון שהוא חושש ומפחד מהחיי שעה שלו. אך כותב הגרא"ל גרוסנס שליט"א: והנה יש להסתפק בהא דאמרינן בגמ' לחיי שעה לא חיישינן הכוונה שמותר לו להתרפאות ולא הוי בכלל מאבד עצמו לדעת והרופא לא הוי בכלל רוצח, אבל אם החולה אינו רוצה לסכן חיי שעה שלו משום ספק חיי עולם רשאי, או אפשר דמחוייב הוא להציל את עצמו משום וחי בהם ואם לא יעשה הרפואה הרי הוא בכלל מאבד עצמו לדעת. ולכאורה מל' הגמ' 'מתרפאים בהם', ולא אמר שמחוייבים להתרפאות בהם, משמע קצת דליכא חיוב אלא שמותר להתרפאות ואם אינו רוצה אינו מחוייב. אמנם אפשר לומר שזה דוקא ברופאים עכו"ם, אבל היכא דהוי ספק השקול ומכ"ש רוב, אפשר שהוא מחוייב להתרפאות והרופא מחוייב לרפאותו וכו' ע"ש.

עיין אג"מ יו"ד ח"ג סימן ל"ו שמתמה איך שייך למילף מד' המצורעים שהיו גיחזי וג' בניו שגיחזי הוא א' מארבעה הדיוטות שאין להם חלק לעוה"ב, ואיך יליף מיניה ר"י לדיני התורה וכו'. ולכן צ"ל דר"י אומר דדין התורה תלוי בזה בדעת האינשי וכו' עיין שם. וכתב לי הגרש"ז אויערבך שליט"א: נראה דכיון דאין שום רמז שעשו שלא כראוי וגם לא נזכר שמו של גיחזי, ורק נזכר שהיתה על ידי מצורעים תשועה, שפיר יש ללמוד מהתם.